

Stockholm 2024-05-30

Byggföretagens synpunkter på ställningstagande om kostnadsfri tillgång till upphandlingsdokument

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar ca 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag. Byggföretagen har tagit del av Konkurrensverkets förslag till ställningstagande om kostnadsfri tillgång till upphandlingsdokument och vill framföra nedanstående synpunkter.

Sammanfattning

Byggföretagen menar att Konkurrensverkets förslag behöver kompletteras med utredning samt konsekvensanalys inklusive en beskrivning av nuvarande hantering såväl i Sverige som i övriga EU-länder.

Den korta remisstiden, som inte varit möjlig för Konkurrensverket att förlänga, har dessvärre inneburit begränsade möjligheter för berörda aktörer att utreda innebörden av aktuellt förslag och eventuella konsekvenser närmare.

Byggföretagens uppfattning är att ett ställningstagande i enlighet med förslaget riskerar att leda till ökad administration för både det allmänna och marknadens aktörer, praktiska problem samt ökade kostnader ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det finns också en risk att förslaget leder till en minskad användning av standarder och liknande, vilket kan påverka förutsebarheten och möjligheterna till konkurrens.

Om det föreslagna ställningstagandet beslutas ser vi även ett behov av vägledning för att minimera nämnda risker.

Byggföretagens synpunkter

Konkurrensverket anger i sitt förslag att det inte har någon betydelse för bedömningen att det kan uppstå praktiska problem och att upphandlingsdokumenten kan bli omfattande och svåra att överblicka (punkt

18). Byggföretagen delar inte den uppfattningen och den förefaller inte heller överensstämma med Konkurrensverkets uppdrag att främja en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Som Konkurrensverket anger används standardavtal och olika standarder vid upphandling för att underlätta och effektivisera. Att använda standardiserade krav skapar förutsebarhet och bidrar till ett strukturerat och enhetligt arbetssätt som underlättar för både beställare och leverantör.

Inom bygg- och anläggningsbranschen finns en lång tradition av att tillämpa standardavtal och standardiserade krav. Standardavtalen tillämpas ofta vid offentlig upphandling av byggtreprenader. Det är även vanligt att i upphandlingsdokumenten hänvisa till olika typer av referensverk, certifieringar och standarder. Arbetssättet är även vanligt i andra EU-länder inom bygg- och anläggningsbranschen. Vi har inte kännedom om hur vanligt det är med hänvisningar till standardavtal och standarder som inte är kostnadsfria inom andra branscher. Det framgår inte av Konkurrensverkets förslag om någon jämförelse med hantering i övriga EU har genomförts. Byggföretagen menar att en sådan jämförande analys behöver göras för att hanteringen i Sverige inte ska avvika från den i andra EU-länder. En tolkning och tillämpning som avviker från övriga EU riskerar att leda till försämrad konkurrens.

Byggföretagen ser att gränsdragningsproblem avseende definitionen av upphandlingsdokument kan uppkomma. Av 1 kap. 23 § LOU följer att upphandlingsdokument är varje dokument som en upphandlande myndighet använder för att beskriva eller fastställa innehållet i upphandlingen. Som ovan nämnt är det vanligt med hänvisningar till olika typer av referensverk, certifieringar och standarder. Konkurrensverket nämner bland annat certifiering och ledningssystem. Hänvisning till standarder som inte är kostnadsfria har i det här avseendet bland annat prövats av Förvaltningsrätten i Falun, mål nummer 3633-21. Domstolen konstaterade i det fallet att hänvisningar till ISO-standarder i upphandlingsdokumenten inte innebar att hänvisade standarder utgjorde upphandlingsdokument.

Byggföretagens uppfattning är att förslaget, på grund av nämnd gränsdragningsproblematik och risk för ökade kostnader, kan leda till färre hänvisningar till standarder och liknande som i dag bidrar till att skapa förutsebarhet och effektivitet vid upphandling. Det kan leda till att administrationen vid upphandling ökar avsevärt för både upphandlande myndigheter och marknadens aktörer.

Standardavtal och standarder är ofta upphovsrättsligt skyddade. Det innebär att upphovsmannen till verket har ensamrätt att framställa exemplar och göra verket tillgängligt för allmänheten. Om förslaget fastställs måste upphandlande myndigheter kunna tillhandahålla lösningar som säkerställer ensamrätten. Det

kan kräva tekniska lösningar och innebära ökad administration för både upphandlande myndigheter och anbudsgivare. Vi befarar också att det finns en ökad risk för framställning av felaktiga kopior av det upphovsrättsligt skyddade materialet.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Erik Lindtorp, entreprenadjurist, erik.lindtorp@byggforetagen.se alternativt 08-698 58 79 eller Sanna Wallerstedt, entreprenadjurist, sanna.wallerstedt@byggforetagen.se alternativt 08-698 58 11.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör